

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Теодора Димитрова Петрова,
научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“,
Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, обявен в бр. 60/25.07.2025 г. на „Държавен вестник“, за нуждите на катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов

1. Представяне на кандидата за участие в конкурса, научната специалност и катедрата, за нуждите на която се обявява конкурса.

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор“ е обявен в брой 60 от 25.07.2025 г. на „Държавен вестник“ за нуждите на катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (търговия)“.

Кандидат за заемане на академичната длъжност „професор“ по обявения конкурс е доц. д-р Светослав Илийчовски – преподавател в катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов, заемащ академична длъжност „доцент“.

2. Основание за написване на рецензията.

Рецензията е изготвена в съответствие с чл. 5, чл. 134, чл. 135 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, на основание Решение на Факултетния съвет на факултет „Производствен и търговски бизнес“ при Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“, Протокол № 1/16.09.2025 г., Заповед № 923/17.09.2025 г. на Ректора на Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ за определяне състава на научното жури, решение от първо заседание на научното жури и документацията, представена от кандидата.

3. Персонална характеристика на кандидата:

Светослав Йорданов Илийчовски е роден през 1972 г. Висше образование по икономика – ОКС „Магистър“ по специалност „Търговски бизнес и посредничество“ придобива в Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов през 1997 г. ОНС „Доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“ защитава през 2006 г.

Академичната си кариера кандидатът започва през 1998 г. като асистент в катедра „Търговски бизнес“ към факултет „Производствен и търговски бизнес“ на Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов, с последващо развитие като старши асистент през 2000 г. и главен асистент през 2003 г. Академичната длъжност „доцент“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“ към същата катедра заема от 2010 г.

Преподавателската си и научна дейност доц. д-р Светослав Илийчовски успешно съчетава с изпълнението на административни функции във висшето училище:

- ръководител на катедра „Търговски бизнес“ – 2011-2020 г.;
- член на Редакционния съвет на електронно списание „Диалог“ – 2011-2015 г.;
- декан на факултет „Производствен и търговски бизнес“ – 2020-2024 г.;
- заместник-ректор „Учебна дейност и акредитация“ – от 2024 г. и към настоящия момент;
- заместник-главен редактор на списание „Народностопански архив“ – от 2024 г. и към настоящия момент.

Успоредно с академичната си кариера, от 2001 г. кандидатът практикува като лицензиран оценител на недвижими имоти, финансови активи и финансови институции. От 2016 г. членува в Съвет на регионална колегия Плевен, Ловеч на Камарата на независимите оценители в България, с компетенции в съставния й Съвет по методология и квалификация от 2022 г.

Представените от кандидата документи по конкурса съответстват на нормативните изисквания. Същите съдържат достатъчна информация за научно-преподавателската му работа. Разграничени са публикациите, ползвани за придобиване на ОНС „Доктор“ и за заемане на академичната длъжност „Доцент“

от депозираните за оценка по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор“.

Академичното развитие на доц. д-р Светослав Илийчовски съответства на обявения в „Държавен вестник“ (бр. 60/25.07.2025 г.) конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, за нуждите на катедра „Търговски бизнес“ при факултет „Производствен и търговски бизнес“ на Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов.

4. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за учебната работа и съответствие с изискванията.

От приложената справка с рег. индекс 93-00-77/17.09.2025 г. е видно, че доц. д-р Светослав Илийчовски отчита учебна заетост през последните 5 (пет) академични години, която превишава определената по план във висшето училище.

Кандидатът представя за рецензиране по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ общо академични учебници – 5 (пет) броя, от които 1 (един) брой самостоятелен, което е достатъчен аргумент за съответствие с нормативните изисквания на чл. 129, ал. 2, т. 6.1. от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – *издадени най-малко 2 (два) самостоятелни академични учебника или участие в не по-малко от 4 (четири) издадени академични учебника като съавтор.*

В приложените към конкурса документи, доц. д-р Светослав Илийчовски е представил справка за разработени и преподавани лекционни курсове по дисциплини в ОКС „Бакалавър“ – 7 (седем) броя и ОКС „Магистър“ – 6 (шест) броя, както и разработени учебни програми по дисциплини в ОНС „Доктор“ – 4 (четири) броя, които са в съответствие с изискванията на чл. 129, ал. 2, т. 6.2 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ – *разработени лекционни курсове, самостоятелно или в съавторство, по не по-малко от 4 (четири) учебни дисциплини за обучение на студенти в ОКС „бакалавър“ или по не по-малко от 2 (две) учебни дисциплини в ОКС „магистър“, или по 1 (една) учебни дисциплини в ОНС „доктор“.*

Като доказателство за съответствие с изискванията на чл. 129, ал. 2, т. 5 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ доц. д-р Светослав Илийчовски е представил Справка за ръководство на 4 (четири) успешно защитили докторанти, вписани в регистъра на НАЦИД.

По допълнителните показатели на чл. 137, ал. 2 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ кандидатът представя Справка за други активности, както следва:

- Лицензиран оценител на недвижими имоти, финансови активи и финансови институции <https://ciab.bg/public-register>;
- Член на Съвет по методология и квалификация към Камара на независимите оценители в България <https://ciab.bg/council>;
- Член на Съвет на регионална колегия Плевен, Ловеч към Камара на независимите оценители <https://ciab.bg/regional-colleges/region-pleven>;
- Международна мобилност с цел участие в пилотен обучителен семинар в изпълнение на дейности по проект „European Partnership for Social Inclusion and Creation of Skills for Women Entrepreneurship E-learning” по КД2 на програма „Еразъм+“.

5. Количествена и качествена оценка (анализ) по критериите и показателите за изследователската дейност и съответствие с изискванията.

Въз основа на представената от кандидата Справка за изпълнението на националните минимални наукометрични изисквания по чл. 2 и чл. 26, ал. 2 и ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) в научна област 3. „Социални, стопански и правни науки“, както и на допълнителните изисквания, регламентирани в чл. 129, ал. 2, т. 1 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, доц. д-р Светослав Илийчовски отчита по конкурса общо 1063.3 точки, при минимално изискуеми 550 точки.

В съответствие с чл. 131, ал. 1, т. 24 от Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ за участие в конкурса кандидатът представя за рецензиране 29 публикации (самостоятелни и в съавторство), както следва:

- Монография (хабилитационен труд) – 1 брой (показател 3);

- Монография – 1 брой (показател 4);
- Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация – 4 броя (показател 6);
- Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 17 броя (показател 7);
- Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове – 1 брой (показател 9);
- Учебници – 5 броя (показател 20).

По отделни групи и включени в тях показатели са отчетени минималните за съответната група изискуеми точки, както следва:

- Група А, показател 1: отчетени 50 точки при изискуеми 50 точки.
- Група В, показател 3: отчетени 100 точки при изискуеми 100 точки (хабилитационен труд).
- Група Г, показатели 4-10: отчетени 315 точки при изискуеми 200 точки.
- Група Д, показатели 11-13: отчетени 115 точки при изискуеми 100 точки.
- Група Е, показател 14-20: отчетени 483.3 точки при изискуеми 100 точки.

Представени са Справка за научноизследователски, образователни и/или научно-приложни проекти, на които кандидатът е бил ръководител, в която е посочено, че доц. д-р Светослав Илийчовски е ръководил 5 (пет) проекта, както и Справка за участие на кандидата в 3 (три) научноизследователски, образователни и/или научно-приложни проекти.

По допълнителните показатели по чл. 137, ал. 2 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“, кандидатът представя информация за участие в научноизследователски, образователни и/или научно-приложни проекти, извън посочените в основния списък – 4 (четири) броя.

По конкурса е представен за рецензиране един монографичен труд със следното библиографско описание: Илийчовски, С. **Възможности за извеждане**

на индикативна стойност на търговско предприятие. Академично издателство - Ценов; Р. България. 2022, с. 178; ISBN: 978-954-23-2251-1 (Библиотека Стопански свят ISSN 1310-2737).

Хабилитационният труд е рецензиран и издаден от Библиотека „Стопански свят“ към Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ и е регистриран в НАЦИД. Разработката е посветена на проблематиката на оценяването на търговско предприятие и е с подчертан емпиричен характер. Обект на разработката е търговското предприятие, а неин предмет е проблемът с извеждане на пазарната му стойност. Основната изследователска цел е на базата на емпиричен информационен ресурс и фрагментарно апробиране да се изведе пазарната стойност на търговско предприятие.

Изследването представя по-широк теоретичен поглед върху оценителската дейност (процесът на извеждане на индикативната стойност на търговско предприятие). Представена е методологичната рамка на инструментариума за оценка на търговско предприятие. Разгледани са особеностите на традиционните подходи, респективно методи за оценка на търговско предприятие, като при всеки един от тях е разработен и апробиран алгоритъм за извеждане стойността на търговското предприятие.

Приемам представените за рецензиране публикации като автентични и отговарящи на стандартите за академична етика, за което е и представена от кандидата Декларация за оригиналност в съответствие с регламентацията на чл. 131, ал. 1, т. 17 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

Научноизследователската дейност на доц. д-р Светослав Илийчовски (в количествено и качествено отношение) покрива минималните национални изисквания в област 3. „Социални, стопански и правни науки“ (чл. 26, ал. 2 и ал. 3 от ЗРАСРБ) и отговаря на условията за заемане на академичната длъжност „професор“, нормирани в чл. 29, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 60, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 129, ал. 2 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ за заемане на академичната длъжност „професор“ по научна специалност „Икономика и управление (търговия)“.

6. Съответствие с приносите в научните изисквания с обявените от кандидата.

Анализът на публикационната дейност на доц. д-р Светослав Илийчовски показва съответствие между тематиката на публикациите по конкурса и представената от него Справка за научни и научно-приложни приноси.

В депозираната от кандидата Справка за научните и научно-приложни приноси в представените за рецензиране публикации и материали по чл. 131, ал. 1, т. 21 от Правилника за развитие на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“ са формулирани две основни направления, в обхвата на които са включени общо 10 (десет) приноса.

Монографичният труд на доц. д-р Светослав Илийчовски и представените публикации по конкурса позволяват да се открият приноси с научен (теоретичен) и научно-приложен характер. Приемам всички формулирани от кандидата научни (теоретични) и научно-приложни приноси, а именно:

Първо. Приноси с научен (теоретичен) характер:

- Теоретично е обоснована необходимостта от оценка на търговско предприятие през призмата на различни цели и интереси на заинтересовани страни. На тази база са систематизирани основните подходи за оценка на бизнес (разходен, приходен и сравнителен), както и съвременни такива (Балансирана система от показатели, Икономическа добавена стойност/Добавена стойност на паричния поток, Опционен подход). Извършен е критико-конструктивен анализ на силните и слабите страни от прилагане на прилежащите методи към основните подходи за оценка.

- Въз основа на научни проучвания на нормативна уредба и литературни източници е детайлизирана цялостната процедура по оценка на търговски бизнес – от изясняване на понятия, през видове стойности, подготовка на информация, етапи на оценяване, определяне детерминанти на риска, съгласуваност на оценката, до изготвяне на финален доклад.

- Оценката на търговска дейност е анализирана като свързана и с управление на собствеността на оценявания обект. Изследователски интерес представляват: характеристиките на държавната, общинската (в т.ч. концесията, като специфичен обект) и корпоративната собственост. На корпоративно ниво е предложена систематизация, детайлизирана до управление на недвижима

собственост, собственост във финансови инструменти, собственост в нематериални активи, собственост в дъщерни предприятия и др.

- Вследствие изпълнение на международен двугодишен проект са извършени проучвания за развитие на женско предприемачество, като на сравнителен анализ са подложени условията и нагласите в България, Италия и Англия. Върху основата на предварително проучване, след приключване на деск изследването, са обобщени теоретичните компетентностни рамки в областта на предприемачеството, дигиталните технологии, търговията и логистиката. Идентифицирани са необходимите знания, умения и компетенции на нискоквалифицираната женска работна сила.

- Допълнено е научното знание по търговски посреднически операции, свързани със спедиторска дейност и вериги на доставка. Обобщени са съществуващите варианти и са диференцирани възможности за алтернативност.

Второ. Приноси с научно-приложен характер:

- Вследствие акумулиране на информационен ресурс е изведена индикативна стойност на търговско предприятие и се прилага комплексен подход за оценка инвестиционната привлекателност на транспортни предприятия. Идеята е да се докаже, че оценката на търговското предприятие осигурява значим потенциал за стабилизиране на финансовото състояние, повишаване на конкурентоспособността и ефективността на цялостната дейност. Комплексната оценка на инвестиционната привлекателност е база за вземане на информирано решение от потенциален инвеститор, съобразно изискванията за доход и съизмерим риск, но и способност да се оценят собствените възможности и капитал, които са необходими за проспериращ бизнес, обезпечаващ и защитаващ собствениците и други заинтересовани страни.

- Очертани са възможности и практически са демонстрирани математически модели за оценка на конкретни видове недвижима собственост: жилищни недвижими имоти и земеделска земя. Чрез математически модел с матрица се предлага оценяваният обект да се сравнява с няколко аналога въз основа на примерен алгоритъм, а методът на йерархичен анализ на връзките е адаптиран в подходящ порядък от етапи.

- Предложена е идеята да се определи стойността на акция на непублично търговско дружество, като се сравнява с публичните търговски

дружества и се извършват необходимите корекции с отстъпка за размер и специфичен риск. Практически са приложени финансови множители с корекции за неконтролируемост, ликвидност, размер на дружеството и специфични рискове, а въз основа на изчислените множители, се доказва, че дружествата с високи показатели за рентабилност и ефективност демонстрират по-добра финансова стабилност и конкурентоспособност.

- С оглед извеждане оценката на конкретни обекти и анализиране на търговски дейности, е направен анализ на макро-, отраслово и микрониво, за целите на прилагането на сравнителен подход. Формулирани са научно-приложни резултати, изводи и препоръки, които са приложими при вземането на решения от търговския мениджмънт.

- Адаптирани са алгоритми за управление на различни видове собственост, приложими в реални стопански условия. Върху базата на аналитични и методични разработки се предлагат етапи и възможности за оценяване ефективността от управление на концесия, нематериални активи, финансови активи, дъщерни предприятия и др. Доказва се приложимостта на концепцията „VBM“ („Управление на база стойността“) при управление на корпоративна собственост.

Представените от доц. д-р Светослав Илиевски научни публикации по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ съответстват на нормативните изисквания за достатъчен обем. Положително са оценени качествените им характеристики, методическата и стиловата им издръжаност, научната и научно-приложната им значимост и приложимост.

7. Характеризиране академичната известност на кандидата

Представената от доц. д-р Светослав Илиевски *Справка за цитиранията на кандидата в публикации на други научни работници* дава следната информация: общо цитирания – 12 броя, от които в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове – 5 броя, в монографии с научно рецензиране – 1 брой, в нереперирани списания с научно рецензиране – 6 броя. Посочените са в съответствие с нормативните изисквания и са достатъчен аргумент за академичната известност на кандидата.

8. Критични бележки и предложения.

Критични бележки не се формулират. Имайки предвид научно-преподавателската дейност на кандидата, като препоръка може да се посочи запазване на активността в научноизследователската област чрез развитие на нови изследователски направления и интердисциплинарни подходи, което ще допринесе и за стратегическото позициониране на катедра „Търговски бизнес“ в сферата на образователните иновации.

9. Обобщено заключение и становище.

Направеният в настоящата рецензия анализ на представената информация (публикации, справки и други документи) е достатъчен аргумент, че доц. д-р Светослав Илийчовски – единствен кандидат в конкурса, отговаря на изискванията по установените количествени и качествени критерии за заемане на академичната длъжност „професор“.

Въз основа на гореизложеното, давам положителна оценка и предлагам на членовете на Научното жури да гласуват за избирането на доц. д-р Светослав Илийчовски на академичната длъжност „професор“ по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност „Икономика и управление (търговия)“, по конкурс на Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – гр. Свищов, обявен в бр. 60/25.07.2025 г. на „Държавен вестник“.

13.10.2025 г.

Рецензент:..

(проф. д-р Т. Димитрова)